

YARIN DİYE BİR ŞEY YOKTUR (1952)

TARIK BUĞRA (1918 – 1994)

Hakkında

Yazar 1918-1994 yılları arasında yaşamış olan Tarık Buğra *Oğlumuz* adlı öyküsüyle Yunus Nadi Hikâye Yarışması'nda ödül aldıktan sonra *Çınaraltı* dergisi ve *Milliyet* gazetesinden teklif almıştır. Akşehir'de babasıyla *Nasreddin Hoca*, Talat Tekin'le *Zeytindalı*, *İstanbul Haftası* dergilerini çıkarmıştır. Şehir Tiyatrosu Edebi Kurulu'nda görev almıştır. *Yedigün* ve *Vatan* gazetelerinde neşriyat müdürlüğü yapmıştır. *Tercüman* ve *Yeni İstanbul* da çalışmış olduğu diğer gazetelerdir. Daha sonra *Yol* dergisi ve *Tercüman* gazetesi için köşe yazarlığı yapmıştır. 1991 yılında devlet sanatçısı unvanını aldı. 1993'te Türkiye Yazarlar Birliği tarafından yılın sanatçısı seçildi. *Safahat*, *Rübâb-ı Şikeste*, *Şerâre*, *Piyâle*, *Cevdet Paşa Târîhi*, *Servet-i Fünûn*, *Terakkî* gibi çalışmalarla babası sayesinde tanışmıştır. "Sanat sanat içindir" ilkesine bağlı kalarak edebî ürünler vermiş olan yazar bu anlayışın toplumdan bağımsız olmadığını düşünür. Sanatın görevi ona göre göstermek ve düşündürmektir. Amaç, okurun kendi zihninde yeni bir dünya kurmasına yardımcı olmaktır. Eserlerinde genel olarak bireylerin çaresizliğini, bunalımlarını, sevinçlerini, kederlerini ve bunların karşısında yaşama arzularını anlatmaya çabalamıştır. Birey ve toplum arasındaki ilişkilere de eserlerinde değinir. Herhangi bir yazınsal akıma ya da ekole bağlı kalmamıştır.

Öykü Toplamda on iki öykünün yer aldığı kitapta Tanpınar ve Proust anlayışının izleri belirgin bir şekilde görülmektedir. Onların zaman üzerine olan düşünceleri Buğra'yı da etkilemiştir. Her öykünün anlatıcısı/başkarakteri zamana karşı mücadele verir. Buğra'yı etkileyen bir diğer önemli düşünür de Bergson'dur. Onun fizikötesi alandaki düşünceleri Buğra'nın eserlerine yansımıştır. Kaleme almış olduğu öykülerin içeriği incelendiğinde Buğra'nın millî ve manevi değerlere bağlı ve muhafazakâr bir çizgide olduğu görülür. Gündelik yaşamın kırılmalılığı içinde insanın varoluşsal kaygıları farklı bağlamlar, olaylar ve durumlar çerçevesinde işlenir. Tarık Buğra'nın öykücülük yönünü ortaya koyan önemli eserlerden bir tanesidir. Sıradan insanın gündelik hayat sırasındaki psikolojisi üzerine eğilir öykülerinde. *Yarın Diye Bir Şey Yoktur* adlı derlemedeki öyküler sıradan insanı günlük hayattaki olaylar, durumlar ve bağlamlar çerçevesinde ele alır. Bu bağlamda toplumsal ve psikolojik temaların işlendiği görülür. Genel olarak öykülerde kahraman anlatıcının olayları kendi ağzından aktardığı görülür. Dolayısıyla iç monolog, bilinç akışı, öznel tasvir gibi anlatım tekniklerinin sıkça kullanıldığı görülür.

Arka Plan 28 Haziran 1952 yılında babasını kaybeden Buğra, aynı yıl ikinci öykü kitabı olan *Yarın Diye Bir Şey Yoktur*'u Yenilik Yayınevi'nden yayımlar. Aynı zamanda 1952 yılında *Nasreddin Hoca* adlı gazetesi bir protesto çekilerek ortağı tarafından elinden alınır. 1950-1952 yılları arasında kaleme almış olduğu on iki öykü bu kitapta bir araya getirilmiştir. Daha sonra kitap 1979 yılında yeniden basılmıştır. Yazmış olduklarından kazandığı parayla geçimini sağlayan Buğra öykü telifine verilen paranın az olması nedeniyle bir süre sonra öykü yazmayı bırakmıştır. İlerleyen yıllarda İletişim Yayınları tarafından *Oğlumuz* adlı öykü kitabıyla birlikte yayımlanmaya başlamıştır.

İçindekiler

Yarın Diye Bir Şey Yoktur
Kuyruklu Yıldız
Hiç Bir Şey Bilmiyormuşum
Küllük
Coğrafya Dersi
Üstadla Konuştum
Söz Alma... Fakat Kimden
Bitmemiş Senfoni

Borç
Ayakkabı Gıcırtısı, Hoparlör ve Şöhrete Dair
087956'nın Sıfırı
Şarap Şişeleri ve Kitaplar

YARIN DİYE BİR ŞEY YOKTUR

Kişiler

Kahraman Anlatıcı Anlatıyı I. tekil şahısla kendi ağzından anlatan ben-öyküsel anlatıcıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Kahraman Anlatıcının Uyumak İstemesi Kahraman anlatıcı odasındaki masada otururken kendini hafifçe heyecanlı hissederek. Bir sürü sigara içmiştir. Son sigarasını içip yatağa girmek ister. Yatmadan önce Hamid'den ve Davalacıro'dan bazı eleştiriler okumayı düşünür. Ancak daha sonra bundan vazgeçip başını yastığa koyar. Aklına bazı besteler gelir. Heyecandan etkilenmiş olan midesini yatıştırmak ister. Çocukluğunu ve görüp beğendiği doğa manzaralarını düşünür uyumak için.

Kahraman Anlatıcının Yeniden Uyanması ve Sigara Meselesi Heyecanına ve aklındaki düşüncelere yenik düşen kahraman anlatıcı yeniden ayaklanıp masaya oturur. Bir sigara yakıp içmek ister. Gün boyunca ne kadar çok sigara içtiğini fark eder. Başkalarına sigara vermiş olabileceğini düşünse de aslında başkalarından sigara aldığını hatırlar. Sigaranın hem teselli hem de bağımlılık nesnesi olduğu bu anlık muhasebe, anlatıcının iç çöküşünün küçük ama somut bir yansımasıdır.

Kahraman Anlatıcının Kendisiyle Yüzleşmesi Yeniden yattığında uyumak için sayma yöntemini kullanır. Ancak sayı sayarken aklına başka şeyler gelir ve yeniden uyumayı başaramaz. İki yüz lira aylıklı, aşçıya ve bakkala borçlu, aşksız, arkadaşsız bir gazete musahhihi olan kahraman anlatıcı yitirdiği zamana ve gelmiş olduğu noktaya üzülür. Hayatının dar ve yoksul çerçevesini bütün çıplaklığıyla görür; bu görüş onu hem sarsar hem de bir nebze rahatlatır, zira artık kendisiyle dürüst bir hesaplaşmaya girmiştir.

Kahraman Anlatıcının Uyuması ve Sonucu Kendisiyle hesaplaştıktan sonra biraz uyumayı başarır. Fakat bu sefer de akşama kadar uyur ve gitmesi gerektiği yere gidemez. Gecenin tüm çabasına ve iç muhasebesine rağmen sabah fırsatı yitirilmiştir; anlatıcı bir kez daha aynı kısır döngünün içinde bulur kendini.

Temalar

Suçluluk *Yarın Diye Bir Şey Yoktur* adlı öykünün kahraman anlatıcısı suçluluk psikolojisine kapılmış olması nedeniyle uyumakta zorlanır. Boşa geçen ve yitirmiş olduğu zamanın bilincine varan anlatıcı derin bir endişe yaşar. Yaşadığı suçluluk duygusu nedeniyle uyumakta zorlanır, sigara içerek acılarını unutmaya çalışır ve heyecandan midesi ağarır. Uyumakta zorlanan ve düşüncelerine hâkim olamayan anlatıcı aklı dengesini korumakta zorlanır. Bir gazete musahhihi olan anlatıcı aşksız ve yoksulluk içinde bir hayat yaşamaktadır. Sabah vakitlerinde yapması gereken bir iş vardır. Heyecandan ve telaştan uyumakta zorlanır. En sonunda kendisiyle hesaplaşır. Gece boyunca kalan bütün sigaralarını içer. En sonunda kendine kızarak uyur ancak gitmesi gerektiği yere de gidemez. Zira akşama kadar uyumuştur.

Kısır Döngü Öyküde suçluluğun yanı sıra güçlü biçimde işlenen ikinci tema, erteleme ve kısır döngüdür. Anlatıcı sabah için bir şeyler yapmayı planlar; ancak gece boyunca içine düştüğü düşünce sarmalı, sigara alışkanlığı ve uyku çabası birbirini besleyerek onu hareketsiz kılar. Kendisiyle hesaplaşması bir çözüm üretmez, yalnızca tükenmeye yol açar ve anlatıcı uykuya dalmayı başarsa da artık çok geçtir. Yaşadığı bu gece, hayatının genel gidişatının küçük ölçekli bir tekrarı gibidir: düşünür, tasarlar, suçluluk duyar ve nihayetinde yine aynı noktada bulur kendini. Tarık Buğra bu temayla, bireyin yalnızca dışsal koşullar tarafından değil kendi iç döngüsü tarafından da nasıl mahkûm edilebileceğini ustalıkla gösterir.

Kişi İncelemesi

Kahraman Anlatıcı (Duygusal Dengesiz)

Tarık Buğra'nın kaleme almış olduğu ve 1952 yılında yayımlanmış olan ikinci öykü kitabına adını veren öykü *Yarın Diye Bir Şey Yoktur*'un başkarakteri kendi psikolojik dünyasını ve özel hayatına dair sorunları I. tekil şahısın ağzından anlatır. İç monolog anlatım tekniğiyle yazar anlatıcının düşünce ve duygu dünyasını gözler önüne serer. Kahraman anlatıcı sürekli bir tedirginlik halindedir. Yaşadığı tedirginlik nedeniyle gece uyumakta zorlanır. Bir gazete musahhihidir. Hayatında bir kadın yoktur. Aşksızdır. Yalnızdır. Hayatında ciddi eksiklikler olduğunu düşündüğünden ve kendini inşa etmeyi başaramamış olduğunu hissettiğinden yaşadığı iç huzursuzluk nedeniyle geceleri yastığa başını koyduğunda uyumakta zorlanır. Yaşadığı iç huzursuzluk nedeniyle sigaraya bağımlı hale gelmiştir.

Huzursuz Yaşadığı huzursuzluk nedeniyle kahraman anlatıcı gece vakitlerinde uyumakta zorlanır. Uyuyabilmek için çeşitli yollar dener ancak başarısız olur: "(...) ve ben, bu arada sigarayı tazelediğimi gördüm. Sinirlendirici bir şey... bu sigaradan ne umuyordum yani?" (Buğra 2019, 127).

Bağımlı Yaşadığı bunalım ve tedirginlik nedeniyle uyumakta zorlanan kahraman anlatıcının, yaşadığı duygusal dengesizliği sürekli sigara içerek bastırmaya çalıştığı görülür. Sigara içerek rahatlamaya ve heyecanını yenmeye çalışır. Ancak sigara üstüne sigara içmiş olsa da istediği rahatlığa kavuşamaz: "Bir sürü sigara içmiştim; son olsun diye bir tane daha yaktım" (Buğra 2019, 127).

Tedirgin Tedirginlik hali kahraman anlatıcının uyumasına ve sürekli sigara içmesine neden olan bir diğer kişilik özelliğidir. Tedirginlik ve heyecan nedeniyle midesi ağarır ve zihni düşüncelerle doludur: "Bu heyecan, şiddetle ihtiyacım olan uykuyu gocundurabilir, onu nasıl defetmeli?" (Buğra 2019, 127).

Öfkeli Kendi hayatını sorguya çekmiş olan kahraman anlatıcının kendine karşı derin bir öfke duyduğu görülür. Anlatının sonunda kendine kızar. Yaşadığı hayattan memnun değildir. Ertesi gün için fazla endişelenir. Ancak aşksız ve yoksulluk içinde yaşadığı hayatın çektiği çileye değmediğini anlar: "Yetmiş sigaram olmayışına lanet okuya okuya bütün sigaralarımı içtim, bitirdim; sonra da, uykuya, uyumak bir marifetse, al uykuyu diyerek akşama kadar uyudum" (Buğra 2019, 131).

Düşünceli Anlatı boyunca kahraman anlatıcının kendi kafasının içinde kendi kendisiyle konuştuğuna tanık olunur. Aşırı düşünceli bir haldedir. Heyecanını yatıştırmak ister. Heyecanını yatıştırmak için sürekli olarak sigara içer. Ancak zihnini işgal eden düşünceler onu esir almıştır. Heyecanı, suçluluk duygusu ve öfkesi uyumasına engel olur.

KUYRUKLU YILDIZ

Kişiler

Anlatıcı	Anlatının ben-öyküsel kahraman anlatıcısıdır.
Çocuk	Tramvaya binip anlatıcıyla oyun oynayan karakterdir.
Kontrolör	Tramvay görevlisidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Anlatıcının Çocuğun Tramvaya Binmesine Yardım Etmesi Eminönü'ndeki Balıkpazarı meyhanelerinden birinde sarhoş olmuş olan anlatıcı, sarhoş bir hâlde Sirkeci'den tramvaya biner. Bahçekapı-Edirnekapi tramvayında yolculuk yaparken Gülhane Parkı'nda Adli Tıp'ın az ilerisinde bir çocuk basamağa atlar. Anlatıcı çocuğu tramvayın içindeki sahanlığa çeker. Çocuk elindeki sözde tabancayla anlatıcıya ateş eder. Anlatıcı onun oyununa eşlik edip vurulmuş gibi yapar ve yere serilir. Çocuk anlatıcının üstünü arar. Bir kâğıdı gizli bir planmış gibi alıp cebine koyar.

Bilet Meselesi Kontrolörlerden biri ikiliye doğru yaklaşır. Anlatıcı çocuğa aldığı sözde plan karşılığında biletini verir; zira onun bileti olmadığını anlamıştır. Kontrolör çocuğun biletini kontrol eder. Ardından anlatıcıdan da biletini göstermesi istenir. Anlatıcı ceplerini aramış gibi yapar ve biletini düşürmüştüğünü söyleyerek para verir. Bu küçük fedakârlık, anlatıcının çocuğa duyduğu ani ve içten bağlılığın ilk somut göstergesidir.

Anlatıcının Tramvay Görevlileriyle Müzakeresi Ekip şefi anlatıcının bileti olduğunu ve onu çocuğa verdiğini gördüğünü söyler. Anlatıcı tramvay görevlilerinin çocuğa kızmalarına engel olur. Görevliler anlatıcıyı bir daha biletini başkalarına vermemesi konusunda uyarır ve mesele kapanır. Anlatıcı bu kısa anlık çatışmada kendiliğinden çocuğun koruyucusu rolüne bürünmüştür; sarhoşluğuna karşın içindeki uyanık vicdan ve şefkat duygusu baskın çıkmıştır.

Anlatıcının Çocuğun Ayrılışına Üzülmesi Çocuk tramvaydan inmiştir. Anlatıcı bir daha aynı sahneyi yaşayıp çocuğu göremeyeceğini düşünerek üzülür. Az önce yaşanan oyun, kahkaha ve sıcaklık yerini yeniden derin bir sessizliğe bırakmıştır. Çocukla paylaşılan o kısa an, anlatıcının içinde bulunduğu bunalımın ne denli derin olduğunu bir kez daha gün yüzüne çıkarır; çünkü bu anlık sıcaklığın ardından yalnızlık eskisinden de ağır basar.

Temalar

Umursama *Kuyruklu Yıldız* adlı öyküde Tarık Buğra, yalnızlık duygusunun neden olduğu bunalımı uyandırmak için her gün Eminönü'ndeki meyhanelere gidip sarhoş olan bir adamın tramvayda tanıdığı bir çocuğa gösterdiği yakınlığı anlatır. Çocuk anlatıcıya yakınlık gösterir. Çocuk anlatıcıyı oyununa dahil eder. Anlatıcı da büyük bir zevkle bu oyuna dahil olur. Çocuğu umursayan anlatıcı onu tramvay görevlilerinden korumak ister. Oyun bittiğinde ve çocuk tramvaydan indiğinde anlatıcı yeniden derin bir yalnızlığa gömülür.

Yalnızlık Öyküde umursamanın yanı sıra güçlü biçimde işlenen ikinci tema, yalnızlık ve geçiciliğin yarattığı derin kırılmalıdır. Anlatıcı her gün meyhaneye gidip sarhoş olarak gündelik hayatın ağırlığından kaçmaya çalışan, aşksız ve bağısız bir adamdır. Tramvaydaki çocukla kurulan anlık bağ ona bir an için gerçek ve canlı hissettirir; oyun oynar, güler, korur. Ancak çocuğun inmesiyle birlikte bu sıcaklık da söner gider. Tarık Buğra bu temayla, insanın en sıradan ve tesadüfi anlarda bile bağlılığa ne kadar muhtaç olduğunu ve bu bağlılığın yitirilişinin nasıl küçük bir yıkıma dönüşebileceğini ustalıkla gösterir.

HİÇ BİR ŞEY BİLMİYORMUŞUM

Kişiler

Anlatıcı Başkarakter ben-öyküsel anlatıcıdır. Otuz yedi yaşındadır.
Sarışın Anlatıcının sevdiği kadındır. Aşkı onunla tanımıştır.

Detaylı Olay Örgüsü

Anlatıcının Sarışın Sayesinde Hayatı Tanıması Bir ağaç bütün kış boyunca reçine yeşili yapraklarıyla pencerenin önünde çarpıp durmuştur. Bu ağacın adını bilmediği gibi çok bilinen diğer ağaçları da hiç tanımadığını fark eder anlatıcı. Ağacın dalları üzerindeki kişniş üzümüne benzer salkımları onun sayesinde tanımıştır. Bu üzümlerle beslenen kuşların adlarının ne olduğunu bilmemektedir. Badem ve nohudun da nasıl yetiştirildiğini geçen yaz otuz yedi yaşına geldiğinde sarışından öğrenmiştir.

Anlatıcının Sarışın Sayesinde Dili ve Duyuları Keşfetmesi Anlatıcı sarışını tanımadan önce hayatını birkaç yüz kelimeyle idare ettiğini fark eder. Doğayı, toprağı, kumaşları ondan öğrenmiştir. Bu keşif yalnızca bilgi edinmekten ibaret değildir; anlatıcı aynı zamanda var olan şeyleri ilk kez gerçekten görmeye, duymaya ve hissetmeye başlamıştır. Sarışın ona adeta yeni bir dil öğretmiştir; dünyayı eskisinden çok daha geniş ve zengin bir söz dağarcığıyla algılamaya başlamıştır.

Anlatıcının Sarışın Sayesinde Aşkı Tanıması Anlatıcı aşkın ne olduğunu da sarışın sayesinde öğrenmiştir. Sarışın hayatına girmeden önce anlamsız ve renksiz bir hayat süren anlatıcı, onunla birlikte hem dünyayı hem de kendini yeniden keşfetmiştir. Sarışın ona yalnızca hayata dair bilgiler vermekle kalmamış; onu dönüştürmüş, içini doldurmak için ne aradığını göstermiştir. Bu aşk anlatıcı için hem bir uyanış hem de artık geri dönüşmesi mümkün olmayan bir eşik olmuştur.

Anlatıcının Sarışın Sayesinde Ayrılığı Tanıması Zaman içinde anlatıcı aşkın nasıl ölüp gittiğine de sarışın sayesinde şahit olmuştur. Sarışın ona birçok güzel şey öğretmiş ve pek çok tecrübe

edinmesini sağlamıştır; ancak ayrılığı da ona o öğretmiştir. Hayatı tanımanın bedelinin acı olabileceğini, bilmenin yalnızca zenginleştirmedeğini aynı zamanda yıkabileceğini de sarışın vesilesiyle anlamıştır. Öğretmenin ve öğrencinin yolları ayrılmıştır; geride ise öğrenilmiş her şeyin ağırlığı kalmıştır.

Temalar

Aşk *Hiç Bir Şey Bilmiyormuşum* başlıklı öyküde, sevdiği kadın hayatına girmeden önce oldukça tatsız, renksiz ve anlamsız bir hayat yaşayan anlatıcının hayatına aşk girmesiyle birlikte hayata bakış açısının nasıl değişmiş olduğu anlatılır. Sarışın hayatına girmeden önce anlatıcı hayata dair hiçbir şey bilmemektedir. Hayata dair bildiği her şeyi anlatıcıya sarışın öğretmiştir. Sarışının hayatına girmesinin ardından anlatıcı hayatı tanımaya ve hayattan keyif almaya başlamıştır. Ancak anlatıcı, hayatının en acı verici olayı olan ayrılığı da sarışın nedeniyle tatmıştır.

Dönüşüm Öyküde aşkın yanı sıra güçlü biçimde işlenen ikinci tema, bilmenin ve farkında olmanın getirdiği ağır bedeldir. Anlatıcı sarışını tanımadan önce dar bir kelime dağarcığıyla, dar bir dünyada yaşamaktadır; bu darlık aynı zamanda onu acıdan da korumaktadır. Sarışın ona ağaçları, kuşları, toprağı, aşkı öğretirken aslında onu savunmasız kılmaktadır; çünkü tanınan her şey bir gün yitirilebilir. Tarık Buğra bu temayla, cehaletin bir tür masumiyet olduğunu ve hayatın gerçek anlamda yaşanmasının kaçınılmaz olarak acıyı da beraberinde getireceğini ustalıklı gösterir.

KÜLLÜK

Kişiler

Anlatıcı Her şeyi gören ve bilen anlatıcı tarafından anlatı aktarılır.

Detaylı Olay Örgüsü

Küllük'ün Geçici Müşterileri Beyazid Meydanı'nın sağındaki bir kahvenin adıdır Küllük. Envaiçeşit ağaç vardır bahçesinde; ıhlamur ağaçları, akasyalar ve kestane ağaçları bunlardan bazılarıdır. Bu bahçedeki hareketlenmeler mevsim değişimlerini gösteren en belirgin işaretlerdir. Sonbahar geldiğinde yapraklar titremeye başlar ve solup dökülür. Küllük'ü yalnızca yaz mevsimlerinde ziyaret eden bazı müşteriler vardır. Gerçek müdavimler bu müşterilere kırlangıç adını verir. Yaz mevsimi sona erdiğinde kırlangıçlar Şehzadebaşı ve Aksaray'a göç ederler.

Küllük'ün Mekânsal ve Toplumsal Atmosferi Küllük yalnızca bir kahve değil, kendi içinde küçük bir dünyadır. Bahçesindeki ağaçların mevsimden mevsime değişen görünümü mekâna canlı bir karakter kazandırır. Kırlangıçların gelişi ve gidişi bu küçük dünyanın kendi takvimini oluşturur. Gerçek müdavimler kırlangıçların ayrılmasını içten içe bir rahatlama ve özgürleşme olarak karşılar; zira Küllük ancak o zaman kendine has havasını yeniden bulur.

Küllük'ün Gerçek Müdavimleri ve Sohbet Dünyası Küllük'ün asıl müdavimleri her mevsim oradadır. Gerçek müdavimler arasında her kesimden insan vardır. Aralarında kendi hayatlarına dair uydurma öyküler anlatanlar olduğu gibi gerçek konulara değinen kişiler de vardır. Siyaset, sanat ve felsefe konuşulur. Yahya Kemal ve Köprülü gibi önemli isimler de bu mekânı ziyaret etmiştir. Küllük, farklı dünyalardan insanları aynı bahçede bir araya getiren, onlara eşit bir zemin sunan nadir mekânlardan biridir.

Küllük Müdavimlerinin Gerçek Yüzü Küllük'te herkes kendini olduğundan biraz daha fazla önemli gösterir. Anekdottlarda olmak istedikleri kişilere dönüşürler, fikirlerini ve hayallerini başkalarına açarlar. Ancak bu görünümün ardında acı bir gerçek yatar: her müdavim birer yeniktir. Küllük onlara yalnızca hoş vakit geçirecekleri bir mekân sunmaz; gündelik hayatın hengamesinden kaçıp kendileri olabilecekleri ya da olmak istedikleri kişiye dönüşebilecekleri bir sığınak da sunar.

Temalar

Gündelik Hayat *Küllük* adlı kısa öyküde Tarık Buğra'nın önemli uğrak yerlerinden olan, müdavimi olduğu Küllük Kahvesi anlatılır. Öykünün başında Küllük Kahvesi anlatıcının öznel

izlenimleriyle betimlenir. Ardından Küllük'teki gündelik hayat anlatılır. Küllük'e insanlar hoş vakit geçirmek için gelir. Kişiler anlattıkları anekdotlarda olmak istedikleri kişilere dönüşürler. İnsanlar fikirlerini, düşünceleri ve hayallerini başkalarına açar. Ancak Küllük'ün her bir müdavimi birer yeniktir. Günlük Hayatın hengamesinden uzaklaşıp rahatladıkları en önemli yerdir Küllük.

Görünüm Öyküde gündelik hayatın yanı sıra güçlü biçimde işlenen ikinci tema, görünüm ile gerçeklik arasındaki derin uçurumdur. Küllük'ün her müdavimi dışarıya olduğundan daha önemli, daha bilgili ya da daha başarılı bir insan imgesi yansıtır. Uydurma anekdotlar, büyük iddialar ve entelektüel sohbetler bu imgenin birer parçasıdır. Oysa anlatıcı tüm bu görünümünün arkasında yatan ortak paydayı açıkça dile getirir: hepsi birer yeniktir. Tarık Buğra bu temayla, insanın toplumsal mekânlarda nasıl bir maske taktığını ve bu maskenin altında ne denli kırılğan bir gerçeğin saklı olduğunu ustalıkla gözler önüne serer.

COĞRAFYA DERSİ

Kişiler

Anlatıcı Her şeyi gören ve bilen anlatıcı gözlemlerini ve düşüncelerini aktarır.

Detaylı Olay Örgüsü

Dünya Küresinin Kullanım Amaçlarından Bazıları Anlatıcı önündeki dünya küresine, öğrenci olduğu zamanlarda küre-i mücesseme dendiğini hatırlar. Ancak şimdilerde bu küreye farklı bir isim verildiğinden oldukça emindir. Anlatıcıya göre birçok şeyin adı aynı kalabilir ancak dünyanın adı nesilden nesle, hatta bazen saatten saate değişmelidir. Dünya küresi birçok amaç için kullanılmaktadır. Anlatıcıya göre bu kürenin en iyisi mekteplerde değil, Stalin gibi isimlerin odalarında durmaktadır. Birçok imparator fethettikleri coğrafyaları belirlerken dünya küresi kullanmıştır. Ancak İskender gibi eski dönemlerin komutanları fethettikleri yerlerin coğrafyasından ve insanlarından bihaberdirler.

Kürenin Farklı Kullanımları ve Anlatıcının Coğrafya Anlayışı Dünya küresi yalnızca fetih ve iktidar aracı olarak kullanılmamıştır; kimileri onu dünyayı gezmek için de kullanmıştır. Ancak anlatıcıya göre bir yeri tanımak yalnızca oraya gidip görmekten ibaret değildir; bir yeri tanımanın birçok farklı boyutu vardır. Anlatıcı için coğrafya soyut bir harita değil, insan demektir. Bu bakış açısı onu hem imparatorların hem de sıradan seyyahların anlayışından ayırır; o küreye güç ya da merak gözüyle değil, empatiyle bakmaktadır.

Yakın Coğrafyalardaki Farklılıklar ve İnsan Gerçeği Küresiyle dünyayı tanımaya çalışan anlatıcı en küçük yerlerde bile hiç bilmediği farklı toplulukların yaşadığını bilir. Yaşadığı yerin yakınlarındaki Gürneş'te başak denizleri, Yaka köyünde ise bağlar vardır. Her coğrafyanın kendine has özellikleri ve insanları vardır. Bu yakın mesafedeki çeşitlilik bile anlatıcıya dünyanın ne denli zengin ve girift olduğunu göstermeye yetmektedir.

Coğrafyalar Farklı Olsa da İnsanların Ortak Özellikleri Vardır Dünyanın farklı bölgelerinde yaşasalar da insanların birçok ortak özelliği vardır. Aşk, analığı, tanrının ne olduğunu bilirler. Anlatıcı bu ortak paydaları keşfederek coğrafyanın insanları birbirinden ne kadar ayırdığı sorusuna kendi yanıtını verir: sınırlar ve adlar değişse de insanın özü değişmez. Küre yalnızca farklılıkları değil, bu derin ortaklığı da gözler önüne serer.

Temalar

Kültür *Coğrafya Dersi* adlı öyküde anlatıcı önündeki dünya küresini incelemektedir. İnsanlığın var oluşundan itibaren dünya küresi birçok amaç için kullanılmıştır. Kimi imparatorlar ve komutanlar küreyi farklı coğrafyaları fethetmek için kullanmışken, kimi seyyahlar da dünyayı gezmek için kullanmışlardır. Ancak anlatıcı coğrafyayı insanla özdeşleştirir. Her coğrafyanın farklı özellikleri olduğu gibi insanların da farklı özellikleri vardır. Ancak farklı coğrafyalardan olmalarına rağmen insanları ortak paydalarda birleştiren değerler de vardır. Dünyanın neresine gidilirse gidilsin insana dair ortak değerler değişmez. Anlatıcı okura kendi izlenimlerini ve düşüncelerini aktarır.

Güç Öyküde kültürün yanı sıra güçlü biçimde işlenen ikinci tema, iktidar ile empati arasındaki karşıtlıktır. Anlatıcı dünya küresini elinde tutan isimleri iki keskin kategoriye ayırır: küreyi fetih ve hâkimiyet aracı olarak kullananlar ile onu insanı tanımak için kullananlar. Stalin ve İskender gibi isimler birincisini temsil eder; coğrafyayı ele geçirirler ancak orada yaşayan insanlardan bihaberdirler. Anlatıcı ise küreye baktığında yalnızca toprak değil, başak denizleri ve bağlarla geçinen topluluklar, aşkı ve analığı bilen insanlar görür. Tarık Buğra bu temayla, gücün körleştirdiğini ve asıl bilgeliğin hâkimiyette değil anlamaya çalışmakta yattığını ustalıklı ortaya koyar.

ÜSTADLA KONUŞTUM

Kişiler

<i>Anlatıcı</i>	Ben-öyküsel anlatıcı Tarık Buğra'dır.
<i>Yazı İşleri Müdürü</i>	Anlatıcının çalıştığı gazetenin sorumlusudur.
<i>Üstad</i>	Ünlü bir edebiyat eleştirmenidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Anlatıcıdan Üstad'la Mülakat Yapmasının İstenmesi Yazı İşleri Müdürü anlatıcıyı odasına çağırmıştır. İkilinin arası iyi değildir. Ancak anlatıcı kendine bir şans verilmiş olmasına sevinir. Yazı İşleri Müdürü anlatıcıya Üstad'ın Ankara'ya geldiğini ve onunla mülakat yapması gerektiğini söyler. Anlatıcı verilmiş olan işten dolayı çok sevinir. Anlatıcı Üstad'ı tanımamaktadır ve onu nerede bulacağını bilmemektedir. Yazı İşleri Müdürü ona sinirlenir, her şeyi kendisinin düşüneyeceğini söyler ve onu iyi bir iş çıkarması konusunda uyarır.

Anlatıcının Üstad'la Buluşması ve İlk Gerilim Anlatıcıyla Üstad buluşur. Üstad anlatıcıya bir şey içmek isteyip istemediğini sorar. Anlatıcı bu nezaket sorusunu yanıtlamak yerine Üstad'a kendisini en çok kızdıran şeyin ne olduğunu sorar. Üstad gömlek kolları ceketinin kollarından taşan kişilerden nefret ettiğini söyler. Anlatıcı ise bundan nefret eden insanlardan nefret ettiğini söyler. Röportajın ilk anından itibaren iki taraf arasında sert bir gerilim belirir; anlatıcı alışlagelen mülakat çerçevesini en baştan kasıtlı olarak yıkmıştır.

Anlatıcının Üstad'ı İthamlarla Sıkıştırması Anlatıcı Üstad'ı Ocak Tiyatrosu'nda oynanan bir piyesin Bucak Tiyatrosu'ndaki oynanışını eleştirdiğini ancak bu eleştirinin çalıntı olduğunu iddia eder. Üstad bu ithamlar karşısında çok sinirlenir. Anlatıcı onun Semizotları şiirinin ve başka yazılarının da çalıntı olduğunu ileri sürer. Üstad kendisinin önemli bir yazar ve eleştirmen olarak bilindiğini söyler. Anlatıcı ise büyük bir yazar ve eleştirmen olmadığını, böyle tanınmayı büyük bir utanç nedeni olarak göreceğini söyler.

Mülakatın Sona Ermesi ve Sonuçları Mülakat sona erer. Anlatıcı işten kovulur ve yazısı gazetede yayımlanmaz. Ancak anlatıcı yayımlanmayan bu yazısını kitabında yayımlar. Kovulma ve sansür anlatıcıyı susturamamıştır; tam tersine yazdıklarını kalıcı bir biçimde kayıt altına almasına zemin hazırlamıştır. Bu son eylem anlatıcının öfkesinin yalnızca anlık bir tepki olmadığını, bilinçli ve kararlı bir tutum olduğunu ortaya koyar.

Temalar

Öfke *Üstadla Konuştum* adlı öyküde anlatıcı yazarın başından geçen bir olaya karşı duyduğu öfke işlenmektedir. Oldukça ünlü bir eleştirmenle röportaj yapmak için görevlendirilmiş olan anlatıcı eleştirmene çok zor sorular sorar. Onu hırsızlık ve sahtekârlıkla itham eder. Eleştirmene karşı büyük bir öfke duyan anlatıcı sürekli olarak onu sıkıştırarak, canını sıkacak ve öfke duymasına neden olacak sorular sorar. En sonunda eleştirmenin yapmış olduğu işi de aşağılar. Anlatıcının bu tutumundan eleştirmene karşı düşmanlık beslediği anlaşılabilir. Röportajı gazetede yayımlanmaz. Anlatıcı da bu röportajı kitabında yayımlar.

Dürüstlük Öyküde öfkenin yanı sıra güçlü biçimde işlenen ikinci tema, toplumsal baskıya karşı dürüstlük ve cesaretin savunuculuğudur. Anlatıcı işini kaybetme pahasına da olsa Üstad'a karşı düşündüklerini açıkça söylemekten kaçınmaz. Ünlü olmak, saygın görünmek ve eleştirmen sıfatı taşımak anlatıcı için bir otoriteye boyun eğme gerekçesi değildir; tam aksine sorgulanması gereken bir

iddiadan ibarettir. Yazısının gazetede yayımlanmaması da onu susturamamış, o metni daha kalıcı bir mecra da yayımlamıştır. Tarık Buğra bu temayla, gerçek cesaretin yalnızca söylemekte değil söylediğinin arkasında durmakta yattığını ustalıkla ortaya koyar.

SÖZ ALMA... FAKAT KİMDEN

Kişiler

<i>Anlatıcı</i>	Ben-öyküsel anlatıcı olayları birincil ağızdan aktarır.
<i>Amca</i>	Anlatıcının amcasıdır.
<i>Anne</i>	Anlatıcının annesidir.
<i>Yenge</i>	Anlatıcının amcasının eşi dir.
<i>Nilüfer</i>	Ailenin bir üyesidir.
<i>Baba</i>	Anlatıcının babasıdır.

Diğ er anlatı kiş ilerinin isimleri ş unlardır: Müftü, Hacı Salih Efendi, Hacı Reş it Efendi, Hacı Ali Efendi vd.

Detaylı Olay Örgüsü

Anlatıcının Ailesine Öfkeli Olması Yolda yürürken anlatıcı amcasıyla karşılaşır. Anlatıcının karşılaşmak istediğ i son kişi amcasıdır. Zira orada karşılaşmamış olsalardı bir daha ne kasabada ne de dünyanın herhangi bir yerinde onunla karşılaşmayı ummuyordu. Anlatıcının elinde üç paket vardır; birinde kahve, birinde ş eker, diğ erinde de İstanbul ş ek eri vardır. Paketlerle eve giden anlatıcı oldukça öfk elidir. Evdekiler onun bu halini anlamakta zorlanır. Anlatıcı Nilüfer'e bakar; ancak Nilüfer anlatıcıya bakamaz. Anlatıcı ailesine ve çevresindeki herkese karşı bir isyan halindedir.

Misafirlerin Geliş i ve Niyet Bir süre sonra kapı ç alını r ve beklenen misafirler gelmiştir. Kapı açıldığında Müftü, Hacı Salih, Hacı Reş it Efendi ve Hacı Ali Efendi görülür. Misafirler içeri alınır ve ikramlar yapılır. Müftü Ahmet Efendi'ye sebebi ziyaretlerini söyler: Salih Efendi'nin oğ lu Cahid Efendi için Nilüfer istenmektedir. Evin havasında bir anda resmiyet ve sevinç belirir; anlatıcı ise bu havaya ortak olamaz, zira asıl niyetin ne anlama geldiğ ini herkesin görmezden geldiğ ini düşünür.

Nilüfer'in Sevmediğ i Bir Adama Verilmesi Ahmet Efendi ve ev ahalisi Nilüfer'i Cahid'e uygun görür. Ev ahalisi oldukça mutlu ve mağrurdur. Ancak anlatıcı bu izdivaca karşıdır; Nilüfer'i ondan daha iyi bilen, tanıyan yoktur ve Nilüfer'e hiç fikri sorulmamıştır. Nilüfer'in ağladığ ı görülür; onun mutluluktan ağladığ ı düşünülür. Bu yorum anlatıcıya göre büyük bir yanılsamadır; gözyaş larının gerçek anlamı kasıtlı olarak görmezden gelinmektedir.

Anlatıcının Nilüfer'in Kaderini Cahiliye Dönemine Benzetmesi Ardından Müftü, Arapların Cahiliye Dönemi'nde kız çocuklarını diri diri gömdüklerini anlatır. Anlatıcı Müftü'nün o dönemin Araplarının günahlarına ortak olduğ unu düşünür; zira Nilüfer de diri diri gömülmüştür. Müftü'nün bizzat anlattığ ı bu örnek, anlatıcının gözünde mevcut töreni mahkûm eden en keskin kanıt dönüşür. Sözün sahibi farkında olmadan kendi eylemini yargılamıştır.

Temalar

Ataerkillik *Söz Alma... Fakat Kimden* adlı öyküde Buğra, ö lkemizdeki görücü usulüyle kız isteme ve evlendirme adetini eleştirir. Anlatının edilgen anlatı kiş ilerinden biri olan Nilüfer'in, Hacı Salih Efendi'nin oğ lu Cahid'le evlenmesi uygun görülür. Ancak ikilinin evlenmesine başkaları karar verir. Nilüfer'e bu konuya dair fikri hiç sorulmaz. Bundan dolayı anlatıcı ailesine çok öfkelenir. Nilüfer'in sevmediğ i bir adamla evlenmesini uygun bulmaz. Bu geleneğ i devam ettiren kiş ileri Cahiliye Dönemi'nde kızlarını diri diri gömen Araplara benzetir.

Bastırılmış lık Öyküde ataerkilliğ in yanı sıra güçlü biçimde iş lenen ikinci tema, sessizliğ in bir baskı ve ş iddet biçimi olarak iş leyiş idir. Nilüfer öykü boyunca hiç konuşmaz; ağ lar, bakar ve susturulur. Etrafındakiler ise bu sessizliğ i rıza olarak yorumlar. Gözyaş ları mutluluk, bakış ları utanç olarak okunur; kimse gerçeğ i görmek istemez. Anlatıcı bu sessizliğ in ne anlama geldiğ ini bilen tek kiş idir ve tam da bu yüzden isyan halindedir. Tarık Buğra bu temayla, en derin zulmün bağ ırmadan değ il susturarak

işlendiğini ve toplumun bu sessizliği nasıl kolektif bir körleşmeyle meşrulaştırdığını ustalıklı gözler önüne serer.

BİTMEMİŞ SENFONİ

Kişiler

Erkek Yirmi sekiz yaşındadır. Kız'ın yakınıdır.
Kız On yedi yaşındadır. Sarışındır. Güzeldir.
Anlatıcı Her şeyi bilen ve gören anlatıcıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Güzel Şeylere İnanıldığı Zamanlar O günlerde insanlar büyük şeylere ve gerçeklere inandıkları gibi aynı zamanda sanat ve insan sevgisine inanmaktadırlar. On yedi yaşındaki sarışın, güzel ve mutlu kız altıncı kattaki taraçadan şehirde olup bitenleri izlemektedir. Hayat altı kat aşağıda akmaktadır. Altıncı kattan diğer evlerin çatıları, meydan, insanlar ve hayvanlar görülür. Kediler, kuşlar, köpekler kendi canlarının derdindedirler. Hayvanlar yiyecek ararlar, birbirleriyle ilişki kurarlar ve avlanırlar. Şehrin sesi yirmi sekiz yaşındaki erkeğe bir senfoni gibi gelir.

Şehrin Senfonisi ve Rahatsız Eden Sesler Erkek şehirdeki senfoniye değiştirmek ister. Zira senfonide hoşuna gitmeyen bazı sesler vardır. Gökyüzüne yükselmiş toz bulutu güneşi turunculaştırmıştır. Ancak insanlar büyük ve gerçek şeylere, sanata, aşka ve insan sevgisine inanmaktadır o günlerde. Şehrin bütün karmaşasına rağmen insanlar hâlâ umutlarını ve birbirlerine olan güvenlerini kaybetmemişlerdir.

Zamanın Değişmesi ve Özlem Aradan yıllar geçer. Erkek altıncı katta kızla birlikte geçirdiği zamanları özler. Zaman değişmiştir. Altıncı kata çıkmayalı yıllar olmuştur. Bir zamanlar mutluluk ve umutla baktığı şehir artık ona eskisi gibi görünmez. Geçmişin canlı ve sıcak günleri hafızasında derin bir özlem olarak yaşamaktadır.

Değişen İnsanlar ve Bitmemiş Senfoni Şehirdeki senfoninin melodileri değişmiştir. Bitmemiş Senfoni adlı öyküde değişen zamanla birlikte değişen insanın ve insanlığın durumuna dramatik bir olay üzerinden değinilir. İnsanlığın büyüğe, gerçeğe, sanata, aşka ve insanlık sevgisine inandığı günlerde erkek kızla birlikte altıncı kattan şehri izler ve oradan yayılan sesleri dinler. Ancak bir süre sonra kız ortalıktan kaybolur. Erkek altıncı kata çıkmaz olur. Artık şehirden yayılan senfoniye dinlemez. Zira değişen insanlıkla birlikte şehirden yayılan sesler de değişmiştir. Anlatıda mekân ve insan tasvirleri bir arada verilir. Mekân nesnel bir bakış açısıyla verilirken insana dair tasvirler öznel bir üslupla verilir.

Temalar

Değişim *Bitmemiş Senfoni* adlı öyküde değişen zamanla birlikte değişen insanın ve insanlığın durumuna dramatik bir olay üzerinden değinilir. İnsanlığın büyüğe, gerçeğe, sanata, aşka ve insanlık sevgisine inandığı günlerde erkek kızla birlikte altıncı kattan şehri izler ve oradan yayılan sesleri dinler. Ancak bir süre sonra kız ortalıktan kaybolur. Erkek altıncı kata çıkmaz olur. Artık şehirden yayılan senfoniye dinlemez. Zira değişen insanlıkla birlikte şehirden yayılan sesler de değişmiştir. Anlatıda mekân ve insan tasvirleri bir arada verilir. Mekân nesnel bir bakış açısıyla verilirken insana dair tasvirler öznel bir üslupla verilir.

Özlem Öyküde erkek karakterin geçmişte yaşadığı güzel günlere duyduğu derin özlem dikkat çeker. Altıncı katta kızla birlikte geçirdiği zamanları hatırlaması, değişen şehir ve insan ilişkileri karşısında geçmişe duyulan özlemi ortaya koymaktadır.

BORÇ

Kişiler

Boyabatlı Mehmet Simit satıcısıdır.
Anlatıcı Ben-öyküsel anlatıcı öğrencidir. Kumarbazdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Boyabatlı Mehmet'in Zor Durumu Boyabatlı Mehmet simitlerini uzunca bir değneğe takıp Beyazid kahvelerinde satmaktadır. Yağmurlu ve gri bir kış sabahı kahvede garson, orakçı ve Boyabatlı Mehmet oturmaktadır. Mehmet oldukça üzgündür. Anlatıcı onun üzgün olduğunu fark eder ve derdinin ne olduğunu sorar. Boyabatlı Mehmet simit alacak sermaye bulamamıştır. Yoksulluk ve çaresizlik içinde kalan Mehmet, o gün çalışamazsa para kazanamayacağını düşünmektedir.

Anlatıcının Mehmet'e Borç Para Vermesi Bunun üzerine anlatıcı geçenlerde briçten kazandığı otuz üç liranın beş lirasını ona verir. Aynı zamanda her aybaşında düzenli olarak para almaktadır. Mehmet anlatıcıya borcunu en yakın zamanda ödeyeceğini söyler ve simitlerini alıp işe koyulur. Başlangıçta bu yardım, Mehmet için büyük bir iyilik ve destek gibi görünmektedir.

Borcun Doğurduğu Baskı Aradan geçen bir süre sonra anlatıcı Mehmet'e kötü gözle bakmaya başlar. Başlangıçta anlatıcı Mehmet'le ona dik dik bakarak konuşur. Daha sonra kaşlarını ona çatar. Daha sonra anlatıcı ona nasihat vermeye başlar. En sonunda da anlatıcı Mehmet'i azarlar. Mehmet anlatıcıya olan borcunu azar azar öder. Bundan dolayı borcunu kapatması zaman alır. Verilen borç zamanla bir yardım olmaktan çıkar ve Mehmet üzerinde baskı kurmanın aracı hâline gelir.

Borcun Bitmesi ve Anlatıcının Öfkesi Aradan birkaç hafta geçtiğinde Mehmet anlatıcıya bütün borcunu öder. Ancak anlatıcı hâlâ sinirlidir. Zira Mehmet'e kızmaya ve onu azarlamaya alışmıştır. Anlatıcı Mehmet'in borcunu tamamen ödemiş olmasına sinirlenir. Zira artık ona kızması ve onunla uğraşması için hiçbir sebebi kalmamıştır. Böylece anlatıcının asıl amacının yardım etmekten çok üstünlük kurmak olduğu ortaya çıkar.

Temalar

Baskı Borç adlı öyküde, geçim sıkıntısı olmayan kumarbaz bir öğrencinin geçimini simit satarak sağlayan Boyabatlı Mehmet'e borç vererek onu nasıl ezmeye ve sindirmeye çalıştığı anlatılır. Bir gün simit alacak sermayesi olmayan Mehmet'e anlatıcı borç para verir. O günden sonra anlatıcı Mehmet'e karşı oldukça kötü davranır. Anlatıcı Mehmet'e verdiği borç geri ödenene kadar onun üzerinde baskı kurar, ona eziyet eder, onu hor görür ve küçümser. Verdiği borçla anlatıcı Mehmet üzerinde bir tür tahakküm kurar. Mehmet almış olduğu borcun altında kalıp sürekli olarak ezilir. Borcunu ödediğinde anlatıcının zorbalığından kurtulur.

Güç Öyküde anlatıcının Mehmet'e yardım ettikten sonra onun üzerinde üstünlük kurmaya çalışması dikkat çeker. Borç, anlatıcının gözünde yalnızca maddi bir yardım değil, aynı zamanda karşısındaki insanı yönetme ve küçümseme aracına dönüşür. Bu durum insanların bazen iyilik yaparken bile karşı taraf üzerinde güç sahibi olma isteği taşıyabileceğini göstermektedir.

AYAKKABI GICIRTISI, HOPARLÖR VE ŞÖHRETE DAİR

Kişiler

Anlatıcı Ben-öyküsel anlatıcı anlatıyı birinci tekil şahısın ağzından aktarır.
Turşucu Hırsızlık ve vurgunculukla zengin olmuş bir tüccardır.
Karaborsacı Bir harp zengini. Harp zamanında karaborsadan çivi satır.

Detaylı Olay Örgüsü

Anlatıcının Ayakkabı Gıcirtısından Utanması Giydiği ayakkabıdan çıkan gıcirtı sesi kahraman anlatıcıyı rahatsız eder. Başkalarına karşı mahcup olacağını düşünür. Bundan dolayı kendini teskin etmek için bahaneler aramaya başlar. Meşhur bir turşucunun Malta'ya geleceğine dair hoparlörden duyuru yapılır. Kahraman anlatıcı, meşhur turşucunun bir tezgâh kurup hoparlörle duyuru yaptığını görünce içi rahatlar. Zira çevresinde çok daha fazla rahatsızlık veren kişiler olduğunu görür. Böylece kendi küçük kusurunun aslında abartılacak bir durum olmadığını fark etmeye başlar.

Turşucu Dükkânının Açılması ve Anlatıcının Düşünceleri Yapılan duyuruya göre bölgeye gelecek olan turşucu oldukça meşhurdur. Sebzelerden ve meyvelerden yapılan turşuları her yerde severek yenilmektedir. Anlatıcı insanların turşuyu neden sevdiklerini düşünür. Turşuları hatıralara

benzeten anlatıcı, insanların hatıralarını turşular gibi sirkeye ya da tuzlu suya batırıp saklamak istediklerini düşünür. Bir süre sonra turşucu dükkânı açılır. Çocuk kakası renginde kıyafetler giymiş çalışanlar yine çocuk kakası rengindeki dükkânda çalışmaktadırlar. Anlatıcı dükkânın geçmişine dair bir araştırma yapar.

Turşucunun Geçmişi ve Yükselişi Kahraman anlatıcı meşhur turşucu hakkında araştırma yapmış ve önemli bilgiler elde etmiştir. Başlarda simitçilik yapmış olan turşucu daha sonra bulaşıkçılık ve garsonluk yapmıştır. Hayatın yarış ve rekabetten ibaret olduğuna inanmış olan turşucu iş arkadaşlarından çaldığı parayı sermayeye çevirip turşu satın almıştır. Satın aldığı turşuları satıp ticaret yapmaya başlamıştır. Harp yıllarında bir karaborsacıyla tanışıp çivi satmaya başlamıştır. Bu sayede ciddi bir sermaye biriktirmiştir. Daha sonra karaborsacıyla ortak olan turşucu demircilik, çivicilik ve manifaturacılık işine yönelmiştir. Böylece küçük bir satıcıyken giderek zengin ve güçlü bir tüccara dönüşmüştür.

Şöhretin ve Gürültünün Egemenliği Aslında turşuculuğu bırakalı çok olmuştur. Turşu dükkânını bir akrabası yönetmektedir. Artık devir büyük puntolu yazıların ve yüksek ses çıkaran hoparlörlerin devridir. Kahraman anlatıcı ayakkabısı gıcirtı sesi çıkarıyor diye utanmış olduğu için kendine kızar. Çünkü toplumda gerçekten rahatsız edici olan şeyin gösteriş, gürültü ve şöhret tutkusu olduğunu fark eder.

Temalar

Açgözlülük *Ayakkabı Gıcirtısı, Hoparlör ve Şöhrete Dair* adlı öyküde Buğra, etik ve ahlak dışı yollardan kısa sürede varılaşmış olan bir turşucunun öyküsünü anlatır. Başlangıçta simitçilik, bulaşıkçılık ve garsonluk yaparak geçimini sağlamaya çalışan turşucu, iş arkadaşlarından çaldığı parayı sermayeye çevirerek turşu satmaya başlamıştır. İlerleyen zamanlarda tanıştığı bir karaborsacı aracılığıyla harp yıllarında fahiş fiyatlarla çivi satmaya başlamıştır. Biriktirdiği sermaye sayesinde çeşitli işlere ortak olup zenginleşir. Demircilik, çivicilik ve manifaturacılık yapmaya başlar. Turşuculuk işini bir akrabasına devretmiştir.

Gösteriş Öyküde insanların dikkat çekmek ve tanınmak için büyük yazılar, hoparlörler ve gürültülü reklamlar kullanmaları eleştirilir. Turşucunun zamanla şöhret sahibi olması ve çevresine kendini sürekli duyurma çabası, toplumda gösterişin ne kadar önemli hâle geldiğini ortaya koymaktadır. Kahraman anlatıcının ayakkabı gıcirtısından utanırken çevresindeki daha büyük rahatsızlıkları fark etmesi de bu temayı desteklemektedir.

087956’NIN SIFIRI

Kişiler

<i>Anlatıcı</i>	Ben-öyküsel anlatıcı yirmi üç yaşındadır. Tıp öğrencisidir.
<i>Amca</i>	Anlatıcının uzak akrabasıdır. Hali vakti yerindedir.
<i>İclâl</i>	Amcanın 16-17 yaşlarındaki kızıdır. Kumraldır. Yeşil gözlüdür. Kadife tenlidir.
<i>Yenge</i>	Amcanın eşi.

Detaylı Olay Örgüsü

Anlatıcıyla İclâl’in Piyango Hayalleri Kurması Tıp öğrencisi olan kahraman anlatıcı İstanbul’da pansiyoner olarak yaşamaktadır. Her ayın başında gönderilen kırmızı renkli havale kağıtlarını sabırsızlıkla beklemektedir. Akraba canlısı olan kahraman anlatıcı Fatih’te oturan ve amca diye hitap ettiği uzak bir akrabasıyla düzenli olarak görüşmektedir. Bir yılbaşı gecesi akrabasına misafir olur. Akrabasının kızı İclâl’le birlikte piyango bileti almaya karar verirler. İclâl üzerine düşen pay olan on lirayı anlatıcıya verir. Ancak anlatıcının on lirası yoktur. Birilerinden borç almaya karar verir. Birlikte kazanacakları parayla ne alacaklarının hayalini kurarlar. Anlatıcı iç hastalıkları üzerine ihtisas yapmak ve röntgen cihazı almak ister. İclâl’in ev sahibi olmaya dair hayalleri vardır.

Anlatıcının Yalan Söylemek Zorunda Kalması Kimden borç para alacağını düşünen anlatıcı borç alacak kimseyi bulamaz. Bunun üzerine bilet alamaz. Ancak bilet aldığına dair İclâl’e yalan söylemeye karar verir. Bir gün bir dostuyla birlikte Beyazid’de gezinirken felsefe, siyaset ve tıp üzerine konuşurlar. İclâl ve annesine rast gelir. İclâl anlatıcıya bilet numarasını sorar. Anlatıcı bir numara

uydurur ve 87956 numarasını söyler. Böylece küçük ve masum görünen bir yalanın içine sürüklenmiş olur. Ardından çekilişi izlemek için eve gidilir.

Çekiliş Sırasındaki Büyük Heyecan Anlatıcı için gergin anlar başlar. Anlatıcı İclâl'in numarayı unutmasını umar. Onun numarayı unutup unutmadığını kontrol eder. Ancak oldukça ahenkli bir sayı olan 87956'yı unutmaz. Çekiliş başlar. Diğer meblağların çekilişi yapıldıktan sonra sıra büyük ikramiye olan beş yüz bin liraya gelir. Spiker çıkan rakamları sırayla okur. Okunan her rakamda anlatıcı daha da gerilir. Çünkü söylediği yalanın gerçekmiş gibi ortaya çıkmasından korkmaktadır.

Büyük İkramiyenin Kaybedilmesi ve Aşk İtirafı En sonunda büyük ikramiyenin çıktığı sayının 87956 olduğu anlaşılır. Ancak bir rakam daha olduğu öğrenilir. Bir sıfır rakamının da okunması üzerine anlatıcı rahatlar. İclâl'i teskin etmeye çalışır. Daha sonra İclâl'i teskin etmek için yaptığı konuşmada genç kıza aşkını itiraf etmiş olduğunu anlar. Böylece anlatıcının küçük bir yalanla başlayan macerası, duygularını açığa vurduğu farklı bir sona dönüşür.

Temalar

Yalan 087956'nın Sıfırı adlı öyküde Buğra, söylemiş olduğu masum bir yalanın esiri olan bir tıp öğrencisinin yaşadığı telaşı ve heyecanı anlatır. İstanbul'da Tıp öğrencisi olan kahraman anlatıcı düzenli olarak Fatih'te ikamet eden bir uzak akrabasıyla görüşmektedir. Zaman zaman onun evinde kalır. Akrabasının İclâl adındaki kızıyla iyi geçinir. Bir gün ikili birlikte bir piyango bileti almaya karar verir. Anlatıcı İclâl'e piyango bileti aldığına dair yalan söyler. Ona sahte bir bilet numarası verir. Ancak bu numaranın ikramiyeyi kazanan numara olduğu anlaşılır. Neyse ki bir rakam daha olması gerektiği anlaşılır. İkramiyenin kaybedilmesine kendi adına sevinen, İclâl adına üzülen anlatıcı, İclâl'i teskin etmeye çalışırken ona aşkını itiraf eder.

Umut Öyküde piyango bileti, karakterlerin geleceğe dair umutlarını ve hayallerini temsil etmektedir. Anlatıcı mesleki başarı ve röntgen cihazı alma hayali kurarken, İclâl ev sahibi olmayı istemektedir. Büyük ikramiye ihtimali, onların daha güzel bir hayat düşlemelerine neden olur. Bu durum insanların zor şartlar altında bile umut ederek yaşamaya devam ettiklerini göstermektedir.

Kişi İncelemesi

Anlatıcı (Duygusal Dengesiz/Sorumsuz)

Tarık Buğra'nın Aralık 1950'de kaleme almış olduğu 087956'nın Sıfırı adlı öykünün başkarakteri bir kahraman anlatıcıdır. Olayları birincil tekil şahısın bakış açısından okura aktarır. Yirmi üç yaşındadır. Tıp öğrencisidir. Saçları sıkıdır. Sağlıklı dişleri vardır. Pansiyonda kalmaktadır. Fatih'te ikamet eden "amca" diye hitap ettiği uzak akrabasını sürekli ziyaret eder. Zaman zaman onun evinde kalır. Kahraman anlatıcının İclâl'e yakınlık gösterdiği, ona ilgi duyduğu anlaşılır. Piyango bileti parasına ortak olamayacağını bildiği halde İclâl'e yalan söyleyerek sorumsuzca davranır. Daha sonra söylediği yalanın tutsağı haline gelen anlatıcı telaş, panik ve heyecan içinde kıvrılır. Söylediği yalan onun duygusal dengesizlik yaşamasına neden olur. Farklı ilgi alanlarına sahiptir. Bundan dolayı deneyime açık bir kişiliğe sahip olduğu da söylenebilir.

Dostane Kahraman anlatıcı bir pansiyonda kalmasına rağmen zaman zaman "amca" diye hitap ettiği uzak akrabasının evinde kalmayı sever. Kendini ona yakın hisseder ve orada zaman geçirmeyi sever. Ancak anlatının ilerleyen bölümlerinde asıl ilgi duyduğu kişinin İclâl olduğu anlaşılır. Arkadaşıyla da iletişim halindedir: "Akraba canlısıyım; bu yüzden de sık sık amcamlara taşınırım" (Buğra 2019, 170).

Telaşlı Kahraman anlatıcı, zaman zaman evinde misafir olarak kaldığı uzak akrabasının kızı olan İclâl'e piyango bileti aldığına dair yalan söyler. İclâl bu konuya fazla ilgi gösterir. Anlatıcıya biletin numarasını sorar. O andan itibaren yalanının esiri haline gelen anlatıcı sürekli olarak telaşlı bir ruh halindedir: "Yolda 87956'nın her rakamı bir çekiç olmuş, ta beynimin içine vurup duruyordu" (Buğra 2019, 173).

Heyecanlı Birlikte ortak piyango bileti almaya söz verdiği İclâl'e yalan söylemiş olan anlatıcı oldukça telaşlıdır. Çekilişin yapılacağı gün çekilen rakamları heyecan içinde izler. İclâl'e söylediği

sahte bilet numarasının çıkmaması en büyük dileğidir. Ancak içten içe bu numaranın çıkacağını ve ilahi bir cezaya maruz kalacağını bilir: “Söyle artık şu sekiz’i de bitsin bu işkence!” (Buğra 2019, 174).

Sevecen Büyük ikramiyenin çıktığı numaranın son anda tutturulamaması üzerine anlatıcı büyük bir sevinç yaşar. Esiri olduğu yalandan adeta azat olur. Ancak İclâl oldukça üzgündür. Onun durumuna üzülen anlatıcı onu teskin etmeye çalışır. Kendi iç ferahlığından bir parça olsa ona da vermek ister: “Ama İclâl bir parça üzgündü. Ve ben, içimdeki ferahlıktan hiç değilse yarısını ona vermeden yapamazdım” (Buğra 2019, 175).

İlgili Bir Tıp öğrencisi olmasına rağmen kahraman anlatıcı farklı alanlarda okumayı ve araştırmayı sever. Arkadaşlarından biriyle çeşitli konular üzerinde konuşur ve tartışır. Deneyime açık kişilik özellikleri gösterir: “(...) bir arkadaşla, bomboş ceplerle ve ezik ve yenik ve toplum tarafından horlanmış.. dolaşırken.. bilime, politikaya, sanata, hele hele paraya, yani ekonomik kaderlere dair felsefeler yürütürken...” (Buğra 2019, 172).

ŞARAP ŞİŞELERİ VE KİTAPLAR

Kişiler

Tarık	Kahraman anlatıcı öyküyü I. tekil şahısın gözünden aktarır.
Agop	Dem adlı meyhanenin sahibidir.
Salâh	Dem’in müdavimlerinden biridir.

Detaylı Olay Örgüsü

Anlatıcının Sanatçı Olduğuna Dair Yalan Söylemesi Dem adlı bir meyhanenin zaman içinde müdavimlerinden biri haline gelmiş olan kahraman anlatıcı, aşırı kibar üslubu ve davranışları nedeniyle diğer müdavimlerin dikkatini çekmiştir. Başlarda Dem’in müşterileri anlatıcının bir züppe olduğunu sanmışlardır. Ancak zaman içinde anlatıcı Dem’in diğer müdavimlerinin arasına karışmış ve onlardan biri olmuştur. Yeni arkadaşlarına kendine dair bazı öyküler uydurmuş olan anlatıcı yalan bir aşkından bahsetmiş ve sanatkar olduğunu söylemiştir. Dem’in müşterileri anlatıcının yazdıklarını görmek ister. Böylece anlatıcı söylediği yalanın baskısını hissetmeye başlar.

Anlatıcının Öykü Yazmaya Mecbur Kalması Ancak anlatıcı Dem’de düşündüğü şeyleri eve kadar taşıyıp kâğıda dökmeyi hiç becerememiştir. Romanlar, öyküler ve röportajları hep zihninde yazmış ve bunları kâğıda dökmeye hiç cesaret edememiştir. Uzaktaki dostları ve özlediği kişilerle röportaj yapmıştır hep kendi zihninde. Dem’in müdavimleri anlatıcıya eserlerini görmek için baskı yapar. Bu baskı o kadar artar ki anlatıcı oraya bir daha gitmemeye niyetlenir. Kadıköy’e taşındığı yalanını söylemesine rağmen anlatıcı Dem’den vazgeçemez. Oraya gitmeye devam eder. En sonunda kendi hayatına dair yazdığı bir öyküyü pek bilinmeyen bir gazetede yayımlatmayı başarır. Gazetenin bir nüshasını Dem’e getirir. Ancak Salâh ondan önce davranmıştır. Anlatıcı onlara paraya ihtiyacı olduğu ve öyküyü bundan dolayı oraya verdiği yalanını söyler.

Yazarlık Hayalinin Gerçekleşmesi Anlatıcı Dem’le ilgili bir öykü yazacağını söyler. Ancak müdavimler ona bunu yapmamasını söyler. Zira Dem’e Balıkpazarı ve Kumkapı züppelerinin doluşmasını istememektedirler. Aradan yıllar geçmiş yazarlık anlatıcının mesleği haline gelmiştir. Bu sayede birçok yer gezmiştir. Yazarlık artık anlatıcının yalnızca bir hayali değil, hayatını sürdürdüğü gerçek bir uğraş hâline dönüşmüştür.

Hayal Kırıklığı ve Dem’e Dönüş Bâbîâlî’de gezerken bir kitapçı görür ve kitapçıda beş yıl önce çıkartmış olduğu bir kitabın hâlâ orada durduğunu görür. Kitap eskimiş, solmuş ve yıpranmıştır. Dem’e giden anlatıcı orayı hemen hemen bıraktığı gibi bulur. Anlatıcı Agop’a daha önce hiç denemediği bir şarap vermesini söyler. Onda yepyeni bir sarhoşluk keşfetmeyi ümit eder. Böylece anlatıcı, gerçekleştirdiği hayallerin bile beklediği mutluluğu getirmedeğini fark eder.

Temalar

Hayal Kırıklığı *Şarap Şişeleri ve Kitaplar* adlı öyküde Buğra, yazar olma hayali kuran başkarakterin en sonunda hayalini kurduğu şeyi gerçekleştirip yaşadığı hayal kırıklığını anlatır. Dem adlı bir meyhanenin müdavimlerinden biri haline gelen Tarık diğer müdavimlere sanatçı olduğu

yalanını söyler. Daha sonra söylediği yalanın altında kalmamak için bir öykü yazar ve adı pek bilinmeyen bir gazetede yayımlatır. Daha sonra yazarlık yapmaya başlayan Tarık bu sayede birçok yer gezer ve kitaplar yayımlar. Bir gün Bâbîâlî'den geçerken beş yıl önce yayımlattığı bir kitabın hâlâ kitapçıda durduğunu görür. Kitabı eskimiş, yıpranmış ve solmuştur. Yaşadığı hayal kırıklığı nedeniyle Tarık Dem'e gider ve şarap şişelerinde teselli arar.

Arayış Öyküde anlatıcının kendisini sanatçı olarak göstermek istemesi, aslında toplum içinde bir kimlik ve değer arayışında olduğunu göstermektedir. Başlangıçta yalnızca hayal ettiği yazarlık, zamanla onun gerçek yaşamına dönüşür. Ancak anlatıcı sonunda ulaştığı kimliğin bile onu tam anlamıyla mutlu etmediğini fark eder.

Kişi İncelemesi

Tarık (İçer Dönük/Sorumsuz/Duygusal Dengesiz/Deneyime Açık)

Tarık Buğra'nın Eylül 1951'de kaleme almış olduğu *Şarap Şişeleri ve Kitaplar* adlı öykünün başkarakteridir. Kahraman anlatıcı olayları I. tekil şahısın bakış açısından aktarır. Ben-öyküsel anlatıcı Dem adlı meyhanenin müdavimlerinden biridir. Orada birlikte vakit geçirdiği arkadaşlarına sanatçı olduğu yalanını söyler. Arkadaşları onun çalışmalarını görmek ister hatta bu konuda fazla diretilir. Ancak Tarık daha önce hiçbir eser kaleme almamıştır. Arkadaşlarının baskısıyla kendi hayatıyla ilgili yazdığı bir öyküyü adı pek bilinmeyen bir gazetede yayımlatır. O günden sonra Tarık'ın hayatı değişir. Tarık yazar olur. Ancak yıllar sonra hedeflerinin ve beklentilerinin çok uzağında olduğunu fark eder. Zira kaleme alıp yayımlatmış olduğu eserler okunmamaktadır. Yaşadığı hayal kırıklığı nedeniyle Tarık Dem'e geri döner ve şarap kadehlerinin dibinde teselli aramaya başlar.

Saygılı Oldukça yalnız bir hayat yaşayan Tarık kendini Dem adlı bir meyhanede bulur. Meyhanenin müdavimleriyle dost olmak ister ancak aşırı kibar üslubu ve tavırları nedeniyle züppe olduğu sanılır: "(...) lütfen, değişim, siz, değişim yüzünden beni uzun zaman bir züppe olarak tanıdılar" (Buğra 2019, 176).

Yalnız Dem adlı meyhanenin müdavimlerinden biri olarak arkadaş edinmek isteyen Tarık oldukça yalnızdır. Meyhanedeki dostlarıyla birlikte vakit geçirip sarhoş olarak yalnızlığını unutmak ister: "Üstelik, yalnızlığımın içime her akşamdan daha kuvvetle, bir zehir gibi çöktüğü bir akşam (...)" (Buğra 2019, 176).

Endişeli Dem adlı meyhanedeki müdavimlerin ilgisini çekmek için onlara kendisi hakkında yalanlar söylemiş olan Tarık bu yalanların anlaşılmasından çok endişe eder. Dem'i terk etmek ve arkadaşlarından ayrılmak korkusuyla bir öykü yazmak zorunda kalır: "Sonunda, bu hiçbir zaman yazılmamış eserlerimi görmek istekleri o hâle geldi ki, Dem'e elvedâ çekmenin sırası, acaba, bu akşam mıdır?" (Buğra 2019, 177).

Sitemkâr Bir tesadüf eseri, arkadaşlarının zorlamasıyla yazarlığa adım atmış olan Tarık büyük bir hayal kırıklığı yaşar. Zira yazmış olduğu kitaplar okunmaz. Birçok niteliksiz eser tamamen satılmış ve tükenmişken onun eserleri yıllar geçmiş olmasına rağmen hâlâ tezgahdaki yerini korur: "(...) öteki süslü püslü, hattâ cicili bicili, üstelik çığırkanlıkları yapılmış bir yığın kitap arasında tozlanmış, renkleri solmuş, öksüz (...)" (Buğra 2019, 179).

Sanata Duyarlı Öykünün başkarakterinin en büyük hayali sanatçı olmaktır. Romanlar, öyküler ve röportajlar kaleme almak ister. Sanata karşı duyarlılığı olan başkarakterin deneyime açık kişilik özellikleri sergilediği görülür: "Halbuki beni romanlarım, hikayelerim, röportajlarım, işte o konuştuğum anlarda beliren anlayış sistemlerinden, açıklayış tarzlarımdan ve arzularımdan ibaretti" (Buğra 2019, 176).

Kaynakça

Buğra, Tarık. *Oğlumuz / Yarın Diye Bir Şey Yoktur*. İstanbul: İletişim Yayınları, 2019.